

**Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
obce Žirany**

Október 2008

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO
ROZVOJA OBCE ŽIRANY**

Spracovateľský kolektív:

Ing. Renáta Lelovská - hlavný riešiteľ koncepcie PHSR

Ing. Jozef Zsebi – starosta obce Žirany

Poslanci Obecného zastupiteľstva obce Žirany

Schválené Uznesením Obecného zastupiteľstva v Žiranoch č. 8/2008 konaného dňa 17. októbra 2008.

OBSAH

1. ÚVOD	4
2. EKONOMICKÉ A SOCIÁLNE VÝCHODISKÁ.....	6
2.1. Socio - ekonomická analýza.....	5
2.1.1. Poloha a vonkajšie vzťahy.....	5
2.1.2. Prírodné zdroje.....	5
2.1.3. Demografické, sociálne, spoločenské, kultúrne a historické zdroje.....	9
2.1.3.1 História.....	9
2.1.3.2 Demografia.....	8
2.1.3.3 Vierovyznanie.....	15
2.1.3.4 Národnosti, menšiny.....	16
2.1.3.5 Vzdelanie.....	17
2.1.3.6 Ekonomicky aktívni obyvatelia.....	18
2.1.3.7 Kultúrny a spoločenský život, trávenie voľného času, tradície.....	19
2.1.3.8 Kultúrne a historické zdroje.....	20
2.1.4. Materiálne zdroje.....	20
2.1.4.1. Vlastnícke vzťahy.....	20
2.1.4.2. Domový a bytový fond.....	21
2.1.4.3. Infraštruktúra a vybavenosť domácností.....	24
2.1.4.4. Sociálna infraštruktúra.....	25
2.1.4.5. Technická infraštruktúra.....	25
2.1.4.6. Majetok obce.....	28
2.1.5. Ekonomické zdroje.....	29
2.1.5.1. Štruktúra podnikateľskej sféry.....	29
2.1.5.2. Odvetvová zamestnanosť.....	31
2.1.5.3 Cestovný ruch.....	32
2.1.5.3. Nezamestnanosť.....	33
3. STRATÉGIA ROZVOJA ÚZEMIA.....	34
3.1. Vízia.....	34
3.2. Swot analýza.....	34
3.3. Analýza problémov.....	39
3.4. Strategický cieľ a rozvojové priority.....	40
3.5. Opatrenia a aktivity.....	41
3.6. Akčný plán.....	48
4. ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE.....	49

1. ÚVOD

Účel vypracovania programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce :

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Žirany je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. Program je nástrojom k naplneniu rozvojových zámerov a priorít obce, ako aj potrieb jej obyvateľov, s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho a ekonomického rozvoja obce Žirany, ktorý bude na základe výsledkov ročného hodnotenia priebežne aktualizovaný.

PHSR obce Žirany bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorý definuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce.

Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 - nariadenie o štrukturálnych fondoch.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Žirany je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie štrukturálnych fondov).

2. EKONOMICKÉ A SOCIÁLNE VÝCHODISKÁ

2.1. SOCIO – EKONOMICKÁ ANALÝZA

2.1.1 POLOHA A VONKAJŠIE VZŤAHY

Obec Žirany je situovaná 10 km od okresného mesta Nitry. Poloha obce vytvára dobré podmienky na dochádzku za zamestnaním v priemysle mesta a regiónu.

Obec je členom Regionálneho združenia Podzoborských obcí, ktoré bolo založené s cieľom koordinovaného využívania potenciálu obcí pre ich celkový sociálno-ekonomický rozvoj. RZPO združuje 15 obcí s celkovou rozlohou 18 539 ha a žije v ňom 19 427 obyvateľov.

2.1.2 PRÍRODNÉ ZDROJE

Žirany ležia na úpätí pohoria Tríbeč. Tríbeč je z geografického hľadiska členený na dve základné jednotky. Je to južná skupina Zobora, ukončená najvyšším vrchom Žibrica (617 m n. m.) a skupina veľkého Tríbeča. Oddelené sú výraznou zníženinou pri Žiranoch.

Geomorfologické pomery a geológia

Mierne zvlnený až stredne členitý chotár tvoria druhohorné vápence a kremence, menej žuly, mladotretohorné íly a piesky. Na severe a východe je zalesnený prevažne dubovým lesom. Má hnedé lesné, ilimerizované pôdy a redziny.

Pohorie Tríbeč patrí medzi kryštalicke pohoria. Jeho kryštalicke jadro tvoria predovšetkým hlbinné magmatické a premenené horniny. Obal tohto kryštalickeho jadra tvoria usadené horniny (pieskovce a vápence). V skupine Zobora možno sledovať mohutnú obalovú sériu vápencovo-dolomitickú. Vo vymedzenom území sa nachádzajú ložiská stavebných materiálov, je to vápenec a kremenec.

Žirany majú významné postavenie v ochrane prírody. Územie sídla súvisí s chránenou krajinnou oblasťou Ponitrie a druhým stupňom ochrany prírody.

Chránená krajinná oblasť Ponitrie bola vyhlásená v roku 1986 „Vyhláškou Ministerstva SSR“. Rozprestiera sa na území okresov Nitra, Topoľčany, Prievidza, Žiar nad Hronom, Zlaté Moravce. Jej celková rozloha je 36 665 ha, z čoho je 1,35 % maloplošných chránených území.

Tvorí ho pohoria Tríbeč a Vtáčnik. V Tríbeči prevládajú dubovo-hrabové lesy. Dominantnou drevinou je dub, najmä dub zimný, menej je zastúpený dub plstnatý, cerový a letný. Charakteristické sú porasty na kremencových skalkách. Vo vyšších častiach pohoria dubovo-hrabové lesy vystriedali bučiny. Okrem buka sa tu vyskytuje javor, lipa, hrab a dub. Do Vtáčnika prenikajú pomerne vysoko zo susedných kotlín teplomilné spoločenstvá.

Zásah človeka v kontakte so sídlom Žirany je na chránenú oblasť čitateľný banskou činnosťou, táto sa nachádza na jej okraji, limituje jej priestorovú dimenziu. Krajina v okolí sídla sa zmenila z pôvodnej lesnej na oráčinovo-lúčno-lesnú.

Krajinnou dominantou sídla je kopec Žibrica (617 m n.m.), s okolitým územím vytvára prírodnú rezerváciu. **Prírodná rezervácia Žibrica** (VR 33) predstavuje nadregionálne biocentrum s 5 stupňom ochrany.

Pôda

Kataster obce Žirany zaberá rozlohu **1 556 ha**. Z celkovej výmery pôdneho fondu zaberá **poľnohospodárska pôda 44 %**. V rámci poľnohospodárskej pôdy má najväčší záber pôda orná, tá predstavuje 77,7 % celkovej výmery. Zbytok tvoria trvalé trávne porasty, zaberajú 15,5 % z celkovej výmery poľnohospodárskeho fondu. Najmenšiu výmeru, len 6,9 % predstavujú trvalé kultúry.

V rámci nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu má najväčšie zastúpenie lesná plocha. **Táto plocha zaberá 81,1 %** z celkovej výmery nepoľnohospodárskej pôdy. Vodné plochy sa v obci rozprestierajú na ploche predstavujúcej 1,2 % z celkovej výmery nepoľnohospodárskej pôdy. **Zastavaná plocha zaberá 5,6 %** z výmery nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu.

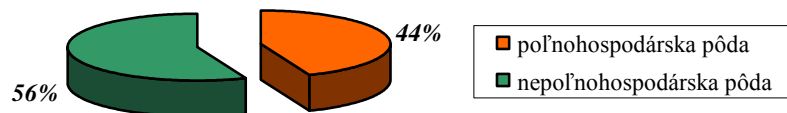
Tabuľka 1 - Výmera katastra obce Žirany

KATASTER OBCE	POĽNOHOSPODÁRSKA PÔDA (HA)				NEPOĽNOHOSPODÁRSKA PÔDA (HA)				SPOLU
	Orná pôda	Trvalé kultúry	TTP	Spolu	Lesná pôda	Vodná plocha	Zastavaná pôda	Ostatná Pôda	
1556	608	54	121	783	627	9	43	94	773

Zdroj: Správa katastra Nitra

Graf 1

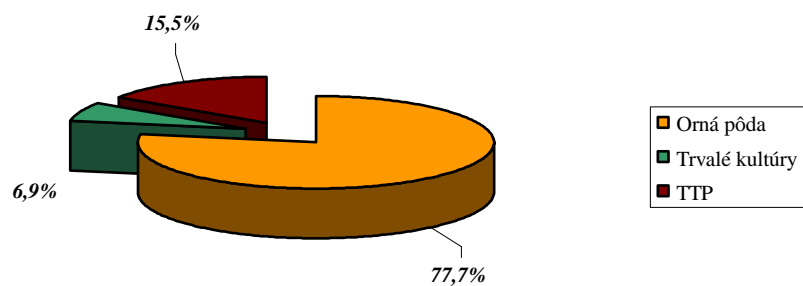
Hlavné využitie pôdneho fondu v obci Žirany

Zdroj: Tabuľka 1

Graf 2

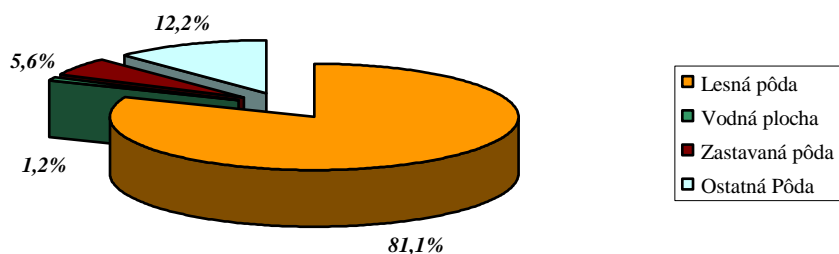
Hlavné využitie poľnohospodárskej pôdy v obci Žirany

Zdroj: Tabuľka 1

Graf 3

Hlavné využitie nepoľnohospodárskej pôdy v obci Žirany

Zdroj: Tabuľka 1

Nerastné bohatstvo

Na území obce sa nachádza surovinové ložisko vápenca, požiadavky na jeho ochranu určuje banský zákon č. 558/2001 Z.z.. Ložisko je kvalifikované ako výhradné ložisko, ložisko pre potreby a rozvoj národného hospodárstva, chránené ložisko. Dobývací priestor bol schválený v roku 1988, jeho rozšírenie v roku 1991, zásoby sú takmer dotlažené. Objavená požadovaná kvalita vápenca je predmetom návrhu ďalšieho rozšírenia lomu (4,35 ha). V rámci rozšírenia Prírodnej rezervácia Žibrica z 24,5 ha na 68,59 ha je rozšírenie lomu v konflikte s ochranou rezervácie. Predpokladané rozšírenie lomu by zabezpečilo výrobný program vápenky na 28 rokov. Dôsledkom rozšírenia lomu je predpokladaný záber lesnej pôdy 4,65 ha.

Vodné zdroje

Na území obce sa nachádzajú vodné zdroje S-1 a S-2. Rozhodnutím okresného hygienika boli na územie z vodných zdrojov určené podmienky ich využívania. Prieskum zdrojov zabezpečil zásobovanie obce pitnou vodou.

Ochrana vodárenských vrtov je PHO 1. stupňa – v rozsahu oploteného areálu vodného zdroja. PHO 2. stupňa sa delí na vnútornú a vonkajšiu časť, vonkajšia je totožná so zdrojom HG-XII a Podhorany –Sokolníky. Požiadavkou je zabezpečiť POH I. A II. Stupňa na území obce Žirany.

Ekologická stabilita územia

Pre udržanie ekologickej stability je prvoradá úloha hospodáriť na území obce tak, aby nebolo presiahnuté jeho limitné zaťaženie. Územie obce je ekologicky labilné, preto treba určiť hospodárske limity pre trvalo udržateľný stav obce a určiť limity únosnosti územia. Požiadavkou je navrhnuť ekosystém územia, biocentrá, biokoridory, biotopy a ostatné prvky tohto systému. Nadregionálnym biocentrom je Žibrica, biokoridorom sú Zoborské vrchy - Tribeč- Vtáčnik a Tribeč – Pohranice.

2.1.3. DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE, SPOLOČENSKÉ, KULTÚRNE A HISTORICKÉ ZDROJE

2.1.3.1 História obce

Obec Žirany, poľnohospodárska obec známa ťažbou vápenca a ľudovými zvykmi, je významnou národopisnou lokalitou. **Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1113.**

Obec patrila zoborskému kláštoru a od roku 1496 panstvu Drážovce. V roku 1549 mala 9 usadlostí a v roku 1626 tu žilo 62 poddaných.

Žirančania sa odjakživa živili obrábaním nie veľmi kvalitnej pôdy, drevorubačstvom a pálením vápna. (v 18.storočí sa spomína 16 pecí). Domy boli hlinené, mali slamené strechy a malé oblôčky. Poľnohospodársky charakter obce sa nezmenila ani po roku 1918. V roku 1958 bolo založené JRD a v roku 1961 štátny majer. Dobrovoľný požiarnický zbor bol založený v roku 1930. Spolu s Csemadokom sa veľmi aktívne zapájal do kultúrno-spoločenského života obce. V tomto období bola založená aj dychová hudba.

V 50. rokoch bola vybudovaná moderná vápenka, ktorá zamestnávala časť obyvateľov Žirian, časť obyvateľov dochádzala za prácou do priemyselných podnikov v Nitre a do Čiech.

2.1.3.2 Demografia

K základným rozvojovým potenciálom každej obce patrí ľudský potenciál. Celkový počet obyvateľov je najjednoduchší a najzákladnejší demografický ukazovateľ, charakterizujúci stav populácie. Poskytuje základný obraz o sile sledovanej populácie, o ľudnatosti územia, na ktorom obyvateľstvo žije a o jeho osídlení.

K 31. 07. 2007 žilo v obci Žirany 1 368 obyvateľov, z čoho bolo 717 žien (52,4 %). Tento fakt je spôsobený predovšetkým vyšším podielom žien v poproduktívnom veku. V rámci okresu, ako aj regionálneho združenia Podzoborských obcí, ktorého je obec členom patrí k väčším obciam.

Z celkového počtu obyvateľov žijúcich v obci je 228 obyvateľov (16,8 %) v predproduktívnom veku, 860 obyvateľov (62,9 %) v produktívnom veku a 280 (20,5 %) v poproduktívnom veku. Podľa tejto vekovej štruktúry možno dané územie považovať za

regresívny typ sídla, pretože počet obyvateľov v poproduktívnom (dôchodkovom) veku je o takmer 4 % vyšší ako počet obyvateľov v predproduktívnom veku (deti a mládež do 14 rokov).

Tabuľka 3 – Veková štruktúra obyvateľov obce Žirany v roku 2007

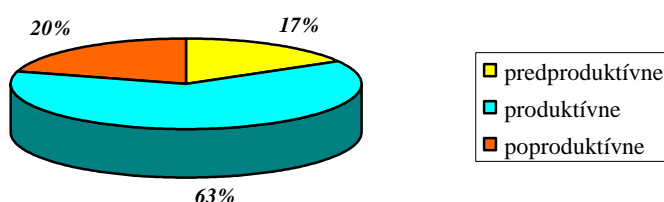
Počet obyvateľov k 31.07. 2007		V tom vo veku					
		absolútne			v %		
		predprod.	produkt.	poprod.	predprod.	produkt.	poprod.
<i>Ženy</i>	717	118	395	204	8,6	28,9	14,9
<i>Muži</i>	651	110	465	76	8,0	34,0	5,6
<i>Spolu</i>	<i>1368</i>	<i>228</i>	<i>860</i>	<i>280</i>	<i>16,7</i>	<i>62,9</i>	<i>20,5</i>

Zdroj: Štatistický úrad SR, Krajská správa v Nitra

Ukazovateľom vnútornej demografickej kvality a vitality súčasného obyvateľstva je **index vitality populácie**. Vo vekovej štruktúre obyvateľov obce prevláda poproduktívna zložka nad predproduktívnu. Index vitality dosahuje **hodnotu 81**, ide teda o regresívny vývoj, čo je z hľadiska reprodukčných procesov nepriaznivé.

Graf 4

Vekové zloženie obyvateľov obce Žirany

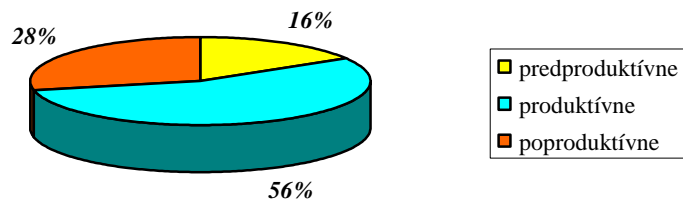

Zdroj: Tabuľka 3

Veková štruktúra ženskej populácie obce je nepriaznivá, aj keď vo všeobecnosti porovnateľná s priemerom Slovenska. V roku 2007 žilo v obci 16 % žien v predproduktívnom veku, kým dôchodkový vek má 28 % žien. Tento nepomer vyjadruje prevahu počtu obyvateľov ženského pohlavia v poproduktívnom veku voči ženskej populácii v predproduktívnom veku takmer o 12 %. V obci je relatívne dobré zastúpenie žien v produktívnom veku.

Graf 5

Vekové zloženie ženskej zložky populácie obce Žirany

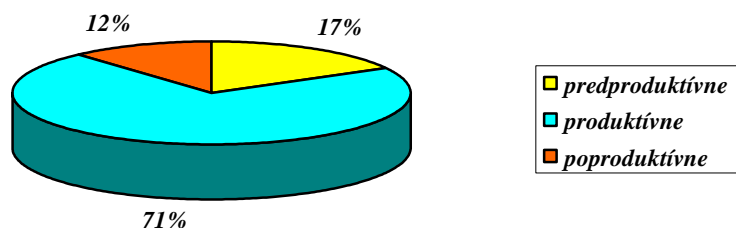

Zdroj: Tabuľka 3

Vo vekovej štruktúre mužov žijúcich v obci je situácia z hľadiska demografickej kvality a vitality obyvateľstva značne priaznivejšia. Zastúpenie detskej zložky mužskej populácie je vyššie o 5 % v porovnaní s mužmi v dôchodkovom veku. V porovnaní s okolitými obcami regiónu a okresnou úrovňou žije v obci vysoký podiel mužov v produktívnom veku, až 71 %.

Graf 6

Vekové zloženie mužskej zložky populácie obce Žirany

Zdroj: Tabuľka 3

V poslednej dekáde zaznamenala obec Žirany nárast počtu miestneho obyvateľstva. Momentálne je v obci zaevidovaných o 110 obyvateľov viac ako v roku 1997, čo predstavuje nárast o takmer 8 % percent. Najviac obyvateľov žilo v obci v dvoch posledných rokoch, naopak, najmenší počet obyvateľov bol evidovaný v rokoch 1997 a 1998.

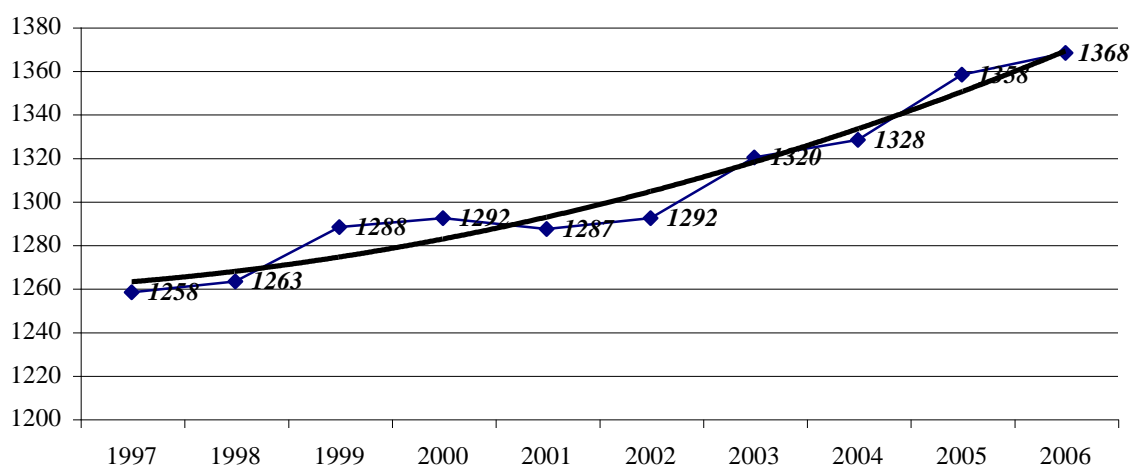
Tabuľka 4 – Vývoj počtu obyvateľov v obci Žirany v rokoch 1997 - 2006

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet TBO	1258	1263	1288	1292	1287	1292	1320	1328	1358	1368

Zdroj: Štatistický úrad SR, Krajská správa v Nitre

Graf 7

Vývoj počtu obyvateľov v obci Žirany v rokoch 1997- 2006

Zdroj: Tabuľka 4

Prirodzený prírastok ako výsledok reprodukcie obyvateľstva, ktorý predstavuje rozdiel medzi počtom živonarodených a zomretých, má dlhodobu klesajúcu tendenciu. Z hľadiska pôrodnosti a úmrtnosti dosahovali v ôsmich rokoch poslednej dekády hodnoty prirodzeného prírastku záporné hodnoty. V roku 1999 a 2005 presiahol počet detí narodených v obci počty zosnulých obyvateľov, teda prirodzený prírastok v týchto rokoch dosahoval kladné hodnoty. Najviac detí sa za posledné obdobie narodilo v roku 1999 a 2005.

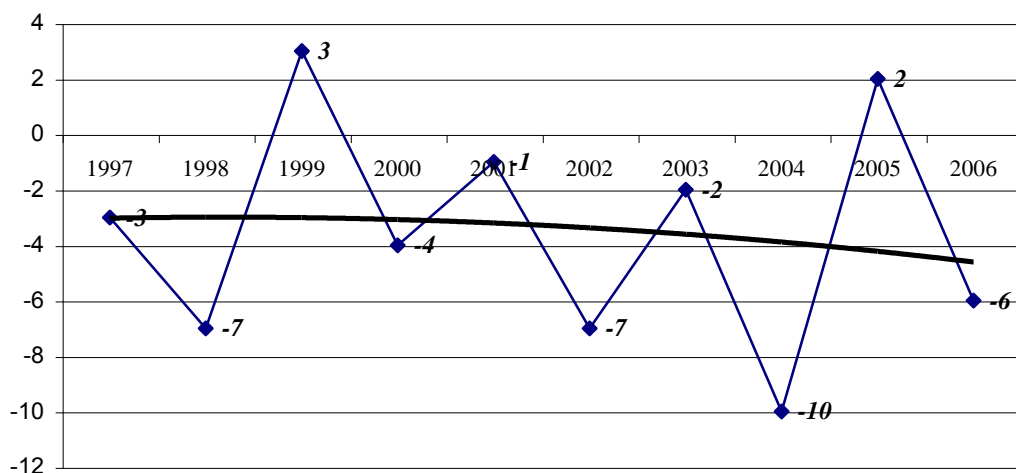
Tabuľka 5 - Prirodzený prírastok / úbytok obyvateľov v obci Žirany v rokoch 1997 - 2006

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Narodení</i>	11	9	17	10	11	6	12	12	18	9
<i>Zomrelí</i>	14	16	14	14	12	19	14	22	16	15
<i>Prirodz. prírastok</i>	- 3	- 7	3	- 4	- 1	- 7	- 2	- 10	2	- 6

Zdroj: Štatistický úrad SR, Krajská správa v Nitre

Graf 8

Prírodný prírastok / úbytok obyvateľov v obci Žirany v rokoch 1997-2006

Zdroj: Tabuľka 5

Jedným z najcitlivejších indikátorov sociálnoekonomického rozvoja je migrácia obyvateľstva. Imigrácia, resp. emigrácia miestnych obyvateľov je vonkajším signálom akýchkoľvek pozitívnych ako aj negatívnych podnetov a zmien. V poslednej dekáde dosahovalo **migračné saldo** len kladné hodnoty.

Kľudné a čisté prostredie pre bývanie, dobrá dopravná dostupnosť a blízkosť okresného mesta Nitra sú predpokladom návratu na vidiek a lákadlom najmä pre mladé rodiny s deťmi. Za predpokladu vytvorenia dostatku stavebných pozemkov pre zabezpečenie základnej obytnej funkcie obce sa dá pozitívny trend v migrácii očakávať aj v najbližšej budúcnosti. Vývoj migračného salda v konečnom dôsledku ovplyvňuje aj hodnoty celkového prírastku obyvateľov v obci. Tento ukazovateľ dosahuje v poslednej dekáde len v roku 2006 zápornú hodnotu.

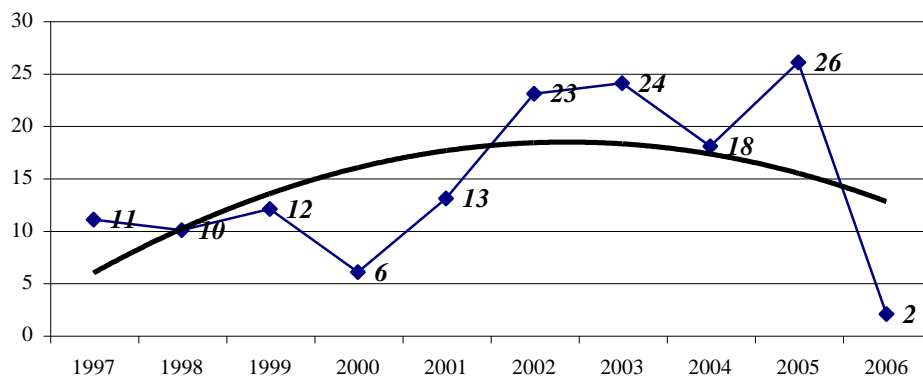
Tabuľka 6- Migračné saldo obyvateľov obce Žirany v rokoch 1997-2006

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Príťahovaní</i>	25	32	24	12	20	30	31	38	33	18
<i>Vystťahovaní</i>	14	22	12	6	7	7	7	20	7	16
Migračné saldo	11	10	12	6	13	23	24	18	26	2

Zdroj: Štatistický úrad SR, Krajská správa v Nitre

Graf 9

Migračné saldo obyvateľov obce Žirany v rokoch 1997-2006

Zdroj: Tabuľka 6

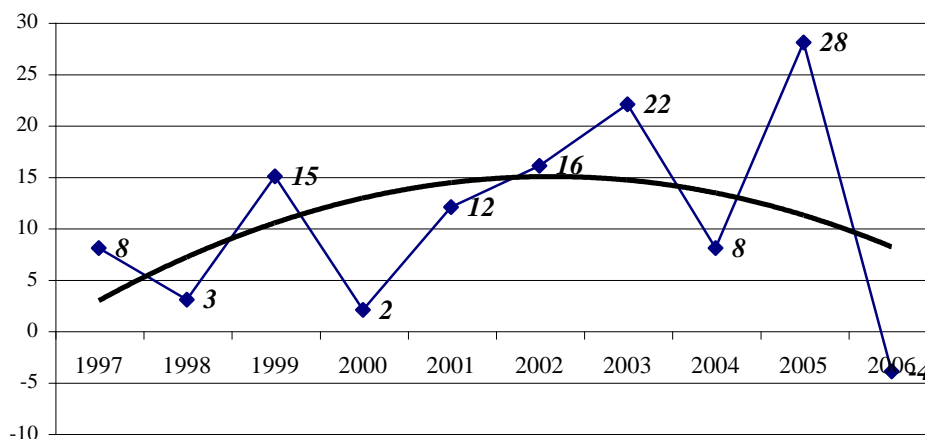
Tabuľka 7 - Celkový prírastok / úbytok obyvateľov obce Žirany v rokoch 1997-2006

ROK	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Prírod. prírastok</i>	- 3	- 7	3	- 4	- 1	- 7	- 2	- 10	2	- 6
<i>Migračné saldo</i>	11	10	12	6	13	23	24	18	26	2
<i>Celkový prírastok</i>	8	3	15	2	12	16	22	8	28	-4

Zdroj: Štatistický úrad SR, Krajská správa v Nitre

Graf 10

Celkový prírastok / úbytok obyvateľov obce Žirany v rokoch 1997 - 2006

Zdroj: Tabuľka 7

2.1.3.3 Vierovyznanie

V obci Žirany žijú obyvatelia, ktorí sa v prevažnej miere hlásia k rímskokatolíckemu vierovyznaniu, takže obec možno z hľadiska náboženskej príslušnosti miestnych obyvateľov považovať za typické homogénne sídlo. K rímskokatolíckej cirkvi sa hlási viac ako 98,2 % ľudí z celkového počtu obyvateľov. Z ostatných cirkví a náboženstiev majú v obci zastúpenie ešte evanjelická cirkev augsburského vyznania (0,2%) a reformovaná kresťanská cirkev (0,2%).

V poslednom sčítaní obyvateľov, domov a bytov sa 1,2 % miestnych obyvateľov neprihlásilo k žiadnej cirkvi.

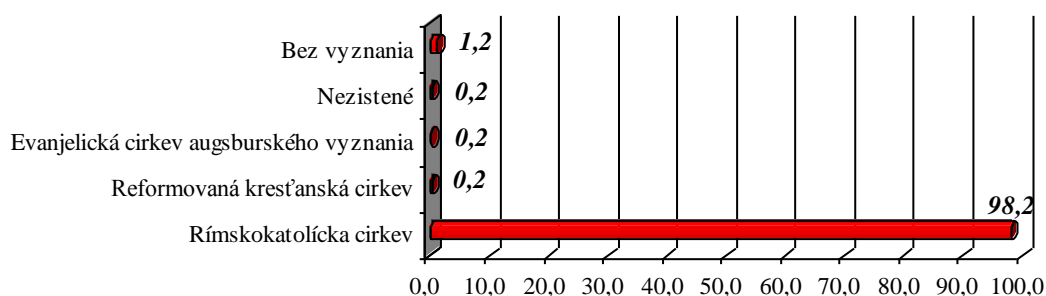
Tabuľka 8– Náboženské vyznanie obyvateľov obce Žirany

NÁBOŽENSKÉ VYZNANIE / CIRKEV TBO	
Rímskokatolícka cirkev	1 264
Reformovaná kresťanská cirkev	3
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	2
Nezistené	3
Bez vyznania	15
Spolu	1 287

Zdroj: SODB 2001

Graf 11

Náboženské vyznanie obyvateľov v obci Žirany

Zdroj: Tabuľka 8

2.1.3.4 Národnosti, menšiny

Z aspektu zastúpenia národnostných menšín je obec heterogénnym sídlom. V roku 2001 sa k slovenskej národnosti prihlásilo necelých 37 % miestnych obyvateľov. Majoritnú skupinu obyvateľov (62%) však predstavujú obyvatelia maďarskej národnosti. Okrem týchto dvoch národností majú v obci ešte zastúpenie obyvatelia českej, poľskej a rómskej národnosti.

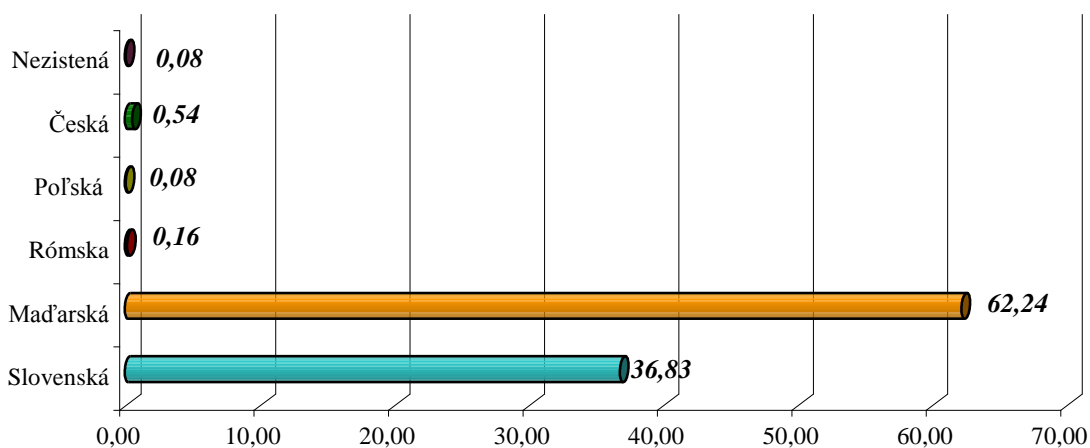
Tabuľka 9– Národnostné zastúpenie obyvateľov obce Žirany

NÁRODNOSŤ	TBO
Slovenská	474
Maďarská	801
Rómska	2
Poľská	1
Česká	7
Nezistená	1
SPOLU	1 287

Zdroj: SODB 2001

Graf 12

Národnostné zloženie obyvateľstva obce Žirany

Zdroj: Tabuľka 9

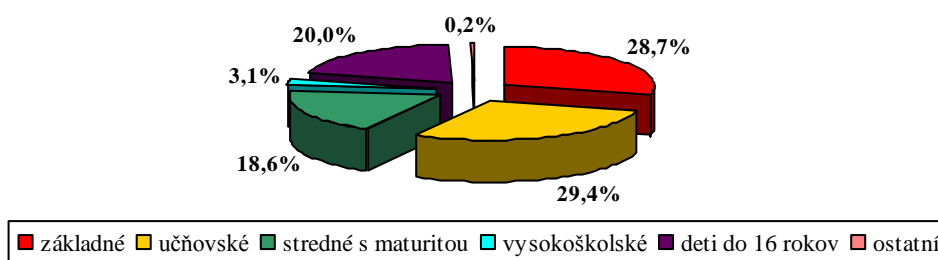
2.1.3.5 Vzdelanie

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce odzrkadľuje vidiecky charakter tohto územia. Je dôležitým ukazovateľom z hľadiska rozvoja trhu práce a ekonomickej štruktúry obce. V porovnaní s okolitými obcami v regióne i nitrianskym okresom má obec relatívne vysoké zastúpenie vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov.

Takmer 36 % dospelých populácie obce má ukončené základné vzdelanie, 37 % miestnych obyvateľov má učňovské vzdelanie a 23 % obyvateľov má ukončenú strednú školu s maturitou. Vysokoškolské vzdelanie dosiahli 4 % dospelých populácie obyvateľov obce. Ide najmä o VŠ s poľnohospodárskym a technickým zameraním.

Graf 13

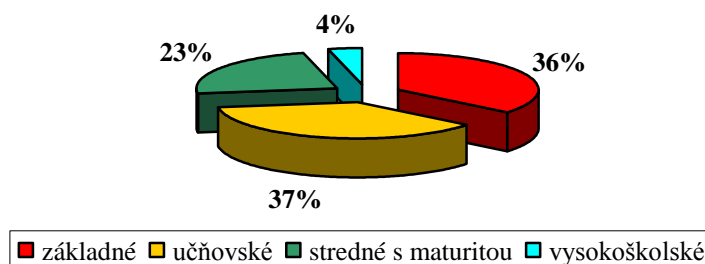
Vzdelanostná úroveň obyvateľstva v obci Žirany

Zdroj: SODB 2001

Graf 14

Vzdelanostná úroveň dospelých obyvateľov v obci Žirany

Zdroj: SODB 2001

2.1.3.6 Ekonomicky aktívni obyvatelia

Z hľadiska ekonomickej aktivity je v obci podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva v pomere k trvalo bývajúcim obyvateľom relatívne priaznivý – 49,2 %. Ak porovnáme tento údaj s celoslovenským podielom ekonomicky aktívneho obyvateľstva, je to len o 1,9 % menej. Ak by sme ho porovnali s úrovňou okresu Nitra, tu je rozdiel ukazovateľov 1,7 %. Tento fakt vyplýva najmä z vidieckeho charakteru osídlenia, kde väčšina žien zostáva v domácnosti, resp. má menej príležitostí sa zamestnať.

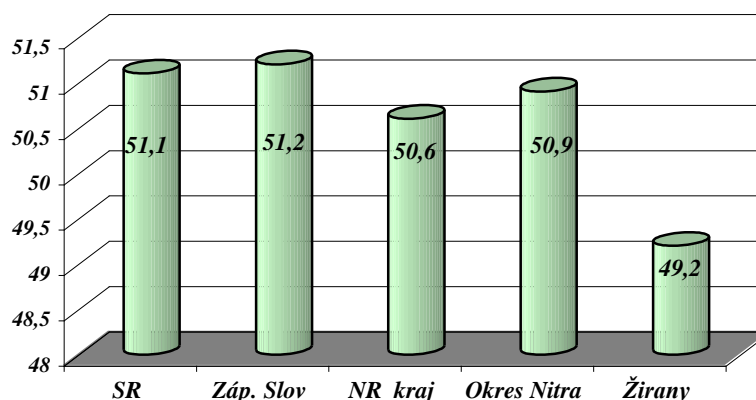
Tabuľka 10 – Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva v obci Žirany

	Trvale bývajúce obyvateľstvo			Ženy v %	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo			Ženy v %	EAO v %
	Spolu	Muži	Ženy		Spolu	Muži	Ženy		
<i>SR</i>	5379 455	2612 515	2 766 940	51,4	2748 050	1428 518	1319 532	48,0	51,1
<i>Záp. Slov</i>	1 870 007	960 673	909 673	51,4	957 578	503 229	454 349	47,5	51,2
<i>NR kraj</i>	713422	344 738	368 684	51,7	360 894	190 246	170 648	47,3	50,6
<i>Okres Nitra</i>	163 540	79 030	84 510	51,7	83 264	43 326	39 938	47,96	50,9
<i>Žirany</i>	1 287	615	672	52,2	633	345	288	45,5	49,2

Zdroj: SODB 2001

Graf 15

Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva v % obci v roku 2001

Zdroj: Tabuľka 10

2.1.3.7 Kultúrny a spoločenský život, trávenie voľného času, spolky, tradície

V obci funguje 6 záujmových združení. Tieto pôsobia v oblasti kultúry, športu, klubovej činnosti a do komunitného života obce zapájajú všetky vekové kategórie obyvateľstva. Jedná sa o organizácie s bohatou históriou a širokou členskou základňou.

➤ Územný spolok Červeného kríža Žirany

Cieľom organizácie je podpora darcovstva krvi, získanie čo najviac darcov krvi a omladenie členskej základne miestnej organizácie Červeného kríža. Spolok tiež pravidelne organizuje vzdelávacie aktivity a prednášky pre členov a mládež.

➤ Csemadok

Organizuje osvetovú činnosť obyvateľov obce a obhajuje ich záujmy, rozvíja jazykovú kultúru Maďarov na Slovensku, združuje všetkých, ktorí svojou činnosťou materiálne aj iným spôsobom podporujú kultúrny, spoločenský a vedecký život obyvateľov obce.

➤ Telovýchovná jednota Žirany

Cieľom je telesná pohybová činnosť a športové vyžitie pre obyvateľov obce Žirany

➤ Slovenský Skauting - 81.zbor Sv. Mikuláš Žirany

Poslaním skautingu je prispieť k plnému rozvoju mladého človeka a jeho príprave na plnohodnotný život. Rozvíja jeho vedomosti, schopnosti a postoje v telesnej, intelektuálnej, citovej, sociálnej, duchovnej a charakterovej oblasti.

➤ ZOBORALJA

Ženský spevácky zbor, ktorý reprezentuje obec na domácich aj zahraničných kultúrno-spoločenských podujatiach.

➤ Folklórny súbor ZSIBRICE

Tabuľka 11- Kalendárium podujatí v Žiranoch

MESIAC	DRUH PODUJATIA
Máj	Deň matiek
Jún	Deň detí
August	Obecné dni
Október	Mesiac - Úcta k starším
December	Vianočné posedenie

Zdroj: Ocú Žirany

2.1.3.8 Kultúrne a historické zdroje

Zvláštnymi stavbami identity obce sú prístenné kaplnky, v záhrade domu č. 253 stojí Božia muka, pred domom č. 82 je Božia muka mladšieho pôvodu, prístenná kaplnka pred domom č. 230, ďalšie pozdĺž cesty. Sú to malé architektonické diela, charakterizujúce náboženský ráz obce. V obci sa ešte na začiatku 20. Storočia nachádzali vahadlové studne, ktoré boli prerobené na kolesové studne. Pred domom č. 162 – 163 sa dodnes nachádza obecná kolesová studňa. Architektúru domov ľudovej architektúry dopĺňali drevené holubníky, osadené na vysokých drevených stĺpoch. Tieto prvky historického prostredia tvoria významné kultúrne hodnoty obce.

2.1.4 MATERIÁLNE ZDROJE

2.1.4.1 Vlastnícke vzťahy

Uporiadanie vlastníckych vzťahov k pôde je podobné ako na väčšine územia Slovenska. Vzhľadom na zdĺhavosť procesu predstavujú nejasné vlastnícke vzťahy a historická rozdrobenosť vlastníctva prekážku pre ďalší rozvoj územia a rozvojové projekty. Obec Žirany nemá ROEP, v obci ešte neprebehli pozemkové úpravy a územný plán obce je pred dokončením.

Tabuľka 12- Vysporiadanie vlastníckych vzťahov v obci

Obec	ROEP	PU	ÚPD
Žirany	nie	nie	áno - 2008

Zdroj: Ocú Žirany

2.1.4.2 Domový a bytový fond

Existencia príležitostí na bývanie a stav domového či bytového fondu sú určujúcimi faktormi, ktoré ovplyvňujú ďalší rozvoj obce a naplňajú jej základnú (teda obytnú) funkciu.

Štruktúra domového fondu v obci odzrkadľuje jej vidiecky charakter, väčšina obyvateľov žije v rodinných domoch, z ktorých je 78 % trvalo obývaných, ostatné domy sú neobývané. Tento údaj je aktuálny k dátumu posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov (máj 2001). Súčasná situácia v obývanosti domového fondu je značne priaznivejšia.

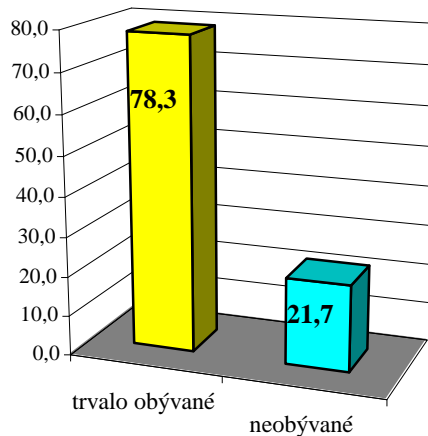
Tabuľka 13– Domový a bytový fond

Žirany	Rodinné domy spolu		Bytové domy spolu	
	trvalo obývané RD	neobývané RD	trvalo obývané byty	neobývané byty
	327	92	9	1

Zdroj: SODB 2001

Graf 16

Obývanosť domového fondu v roku 2001

Zdroj: Tabuľka 13

97,6 % domov je vo vlastníctve fyzických osôb, iba 0,3 % domového fondu je vo vlastníctve právnických osôb. Priemerný vek rodinných domov je 35 rokov, pri bytových domoch je to 44 rokov.

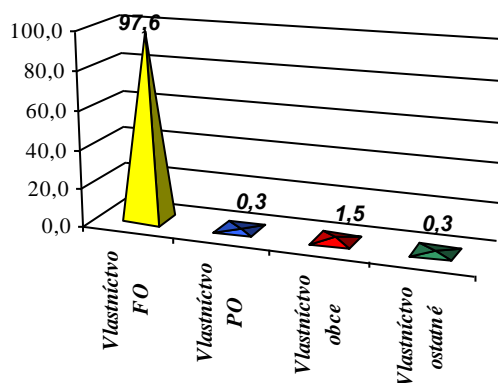
Tabuľka 14- Vlastníctvo domového a bytového fondu

POČET	RODINNÉ DOMY	BYTOVÉ DOMY	SPOLU
Trvale obývané domy	327	9	336
v [%]	78,04	90	78,32
Vlastníctvo FO	325	3	328
Vlastníctvo PO	1	0	1
Vlastníctvo obce	0	5	5
Vlastníctvo ostatné	1	1	1
Neobývané	92	1	93
Priemerný vek domu	35	44	39,5

Zdroj: SODB 2001

Graf 17

Vlastníctvo domového a bytového fondu v obci Žirany

Zdroj: Tabuľka 14

Pri členení rodinných domov podľa roku ich výstavby prevládajú rodinné domy postavené od roku 1946 do roku 1970. V tomto období sa postavilo až 52 % domového fondu. Silné zastúpenie majú domy postavené v rokoch 1981 až 1990. V tomto čase obyvatelia postavili 18 % z celkového počtu rodinných domov. Najväčšia stagnácia vo výstavbe bola zaznamenaná do roku 1945 a v rokoch 1991 až 2001.

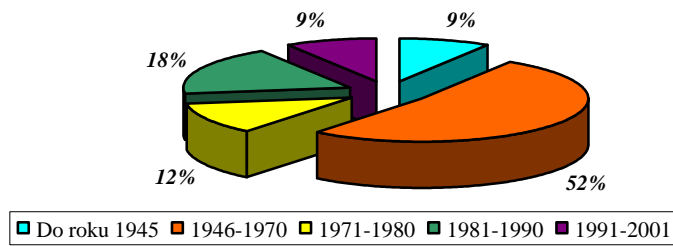
Tabuľka 15- Obdobie výstavby rodinných a bytových domov v obci

Obdobie výstavby	V rodinných domoch	V bytových domoch	V domovom fonde spolu
Do roku 1945	34	0	34
1946-1970	167	30	197
1971-1980	42	4	46
1981-1990	69	0	69
1991-2001	34	0	34
SPOLU	346	34	380

Zdroj: SODB 2001

Graf 18

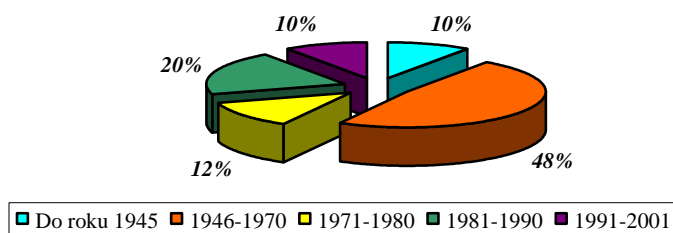
Obdobie výstavby domového fondu v obci Žirany

Zdroj: Tabuľka 15

Graf 19

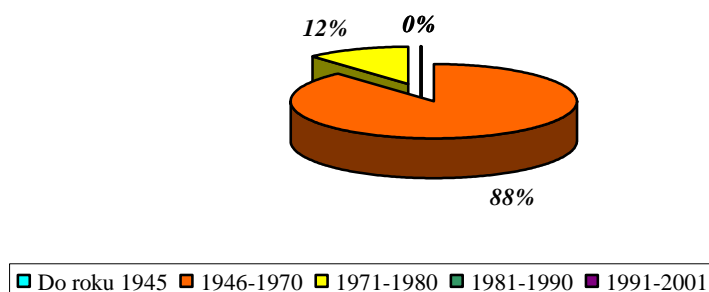
Obdobie výstavby rodinných domov v obci Žirany

Zdroj: Tabuľka 15

Graf 20

Obdobie výstavby bytových domov v obci Žirany

Zdroj: Tabuľka 15

2.1.4.3 Infraštruktúra a vybavenosť domácností

Vybavenosť domov základnou infraštruktúrou je závislá od vybavenosti obce. Ak má obec dobudovanú technickú infraštruktúru, väčšina domácností v obci využíva tieto služby.

Vybavenie obce Žirany technickou infraštruktúrou je podobné širšiemu regiónu a okolitým obciam. Podľa posledného sčítania ľudu z roku 2001 je 86,1 % domácností plynofikovaných a rovnaký počet je vybavených vodovodom. Horšia je situácia vo vybavenosti kúpeľnou (83,8 %), septikom alebo domácou ČOV má len 81 % domácností a len necelých 63 % domácností má splachovací záchod.

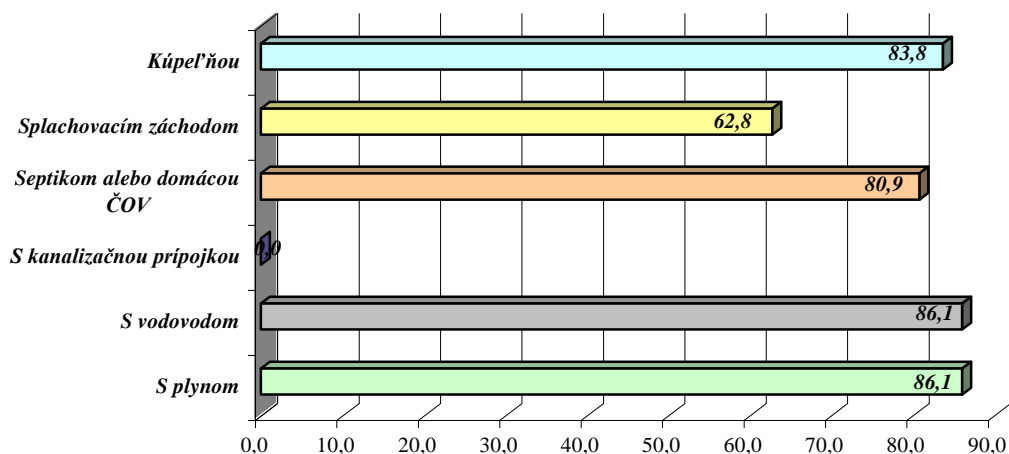
Tabuľka 16 – Vybavenie bytov v obci Žirany

VYBAVENIE BYTOV	POČET	%
Bytov spolu	382	84,6
S plynom	323	86,1
S vodovodom	329	86,1
S kanalizačnou prípojkou	0	0,0
Septikom alebo domácou ČOV	309	80,9
Splachovacím záchodom	240	62,8
Kúpeľňou	320	83,8

Zdroj: SODB 2001

Graf 21

Vybavenosť bytov v obci Žirany

Zdroj: Tabuľka 16

2.1.4.4. Sociálna infraštruktúra

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci Žirany charakterizujú zariadenia v oblasti kultúry, administratívy, športové zariadenia a školstvo.

Priestory občianskej vybavenosti spĺňajú potreby a zodpovedajú požiadavkám kladeným na občiansku vybavenosť a objekty zväčša vyhovujú riešením aj polohou v obciach. Občianska vybavenosť zodpovedá požiadavkám obyvateľstva. Niektoré objekty občianskej vybavenosti sú využitie nedostatočne a v budúcnosti samospráva plánuje ich rekoštrukciu a zmenu pôvodného funkčného využitia.

Nevyhnutnou je modernizácia Kultúrneho domu a plnohodnotnejšie využitie parku v strede obce. Obec má pripravený projekt na vybudovanie Centra kultúry a športu, v súčasnosti sa už realizuje prvá etapa projektu. Športový areál s futbalovým ihriskom sa modernizuje a dobudováva. V obci tiež absentujú drobné remeselné a živnostenské služby typu pekáraň, čistiareň a opravovne.

Tabuľka 17 - Sociálna infraštruktúra a občianska vybavenosť v obci Žirany

SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA A OBČIANSKA VYBAVENOSŤ		
Potraviny	Materská škola	Futbalové ihrisko
Pohostinstvo	Základná škola slovenská	Partiový tovar
Základná škola 1. – 4.	Základná škola maďarská	Cintorín
Materská škola	Knižnica	Dom smútku
Cintorín	Predajňa potravín	Pošta
Dom smútku	Pohostinstvo, bufet	Požiarna zbrojnica
Pohrebná služba	Obecný úrad	Múzeum ľudového bývania
Múzeum ľudových tradícií	Kultúrna sála	Klub mládeže

Zdroj: Ocú Žirany

2.1.4.5 Technická infraštruktúra

Doprava a dopravné zariadenia

Sídlny útvar Žirany je napojený na všetky druhy dopravy. Leží pri železničnej trati regionálneho významu Kozárovce – Leopoldov a na ceste č. III/064035, ktorá je zapojená do cesty I/65.

Prepravné objemy a vzťahy nie sú dnes ustálené a vyčísliteľné najmä z hľadiska nákladnej dopravy. Nákladná automobilová doprava predstavuje hlavne odvoz štrkov z kameňolomu a odvoz stavebnín z vápenky. Je najväčšou záťažou využívania územia obce.

Širšie vzťahy a sídlo

Poloha obce z hľadiska dopravy je výhodná, výhľadové spojenie železnicou a cestou I. triedy. To jej dáva funkciu prímestského spojenia s Nitrou a s pracovnými príležitosťami v meste. Prepravné objemy dopravného systému sa menia, stúpa intenzita osobnej a nákladnej automobilovej dopravy. V obci je výrazný dopravno-konfliktný bod, ktorý je predmetom územno-plánovacieho riešenia.

Dopravná kostra

Doprava v sídle je koncová. Doprava je ukončená vo vápenke a lome, resp. autobus s otočkou na konci dediny. Dopravná kostra je nosným činiteľom usporiadania sídla.

Budúcnosť obce je spojená s dopravným obchvatom ťažkej automobilovej dopravy, obchvat zabezpečuje vyššiu kvalitu obyvateľnosti obce. Obchvat je veľká investícia spojená s trhovou úspešnosťou vápenky. Rozvoj vápenky je podmienený vybudovaním dopravného obchvatu sídla.

Dopravný obchvat vedie popri farme živočíšnej výroby a železnici, vybočuje pred obcou a vedie do kameňolomu. Zabezpečuje bezkolízny vstup do farmy živočíšnej výroby, oddeľuje výrobu od obytného územia. Dopravný systém obce nie je dotknutý zámerom nových trás cesty I/65 Nitra – Čaradice.

Železničná doprava

Severným okrajom obce Žirany je vedená železničná trať č. 141 Leopoldov -Kozárovce – štátna trať. Trať je jednokoľajová s dielelektrickou frakciou. Obec má železničnú stanicu IV. triedy, výhľadom je železnicu obnoviť. Súčasťou železničnej trate je koľajisko pre nakládku železničných vagónov.

Železničná stanica svojou veľkosťou vyhovuje intenzite dopravy ako osobnej tak nákladnej.

Statická doprava

Na riešenie statickej dopravy vplýva predpokladaný rast automobilizácie, zvyšovanie hybnosti sprevádzajúci rast ekonomickej aktivity. Parkovanie a garážovanie áut si obyvatelia zabezpečia na svojich pozemkoch – parkoviská, garáže. Verejné parkovisko je plánované pred Parkom kultúry a oddychu prekrytím dažďového rigolu. Pred vstupom do obce je návrhom vybudovať záchytné parkovisko pre návštevníkov

Vodohospodárstvo

a. Zásobovanie pitnou vodou

V súčasnom období má sídlo Žirany vybudovanú verejnú celoobecnú vodovodnú sieť, prostredníctvom, ktorej je obec zásobovaný kvalitnou pitnou vodou. Vodovodná sieť je v správe obce Žirany.

Na vodovodnú sieť okrem obyvateľstva je napojená na občiansku a technickú vybavenosť a priemyselná výroba, ktorá je v súkromnom vlastníctve. Vápenka Žirany ako najväčší priemyselný podnik je zásobovaný vodou z vlastného 50 m³ VDJ (voda je sem dopravovaná cez samostatné výtlačné potrubie z obecného 250 m³ VDJ) cez samostatnú vetvu prívodného potrubia. Poľnohospodársku výrobu na území obce reprezentuje Školský poľnohospodársky podnik SPU Nitra so sídlom Koliňany. Uvedený poľnohospodársky podnik nevykazuje nároky na dodávku pitnej vody z obecného vodovodu, nakoľko má vlastný vodný zdroj, ktorým je vŕtaná studňa, situovaná juhovýchodne od areálu poľ. podniku pri toku Bocegaj.

Stav v zásobovaní obce pitnou vodou je vyhovujúci z hľadiska hygienického i z hľadiska zvyšovania životnej úrovne.

b. Zásobovanie úžitkovou vodou

V súčasnosti obec Žirany nevykazuje žiadnu potrebu úžitkovej vody a ani výhľadovo nie sú známe zámery pre jej potrebu v obci.

c. Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Odvádzanie splaškových vôd:

V súčasnom období je v obci Žirany celoobecná splašková kanalizácia len vo výstavbe. Vybudovaná je spoločná ČOV pre obce Žirany a Koliňany na severozápadne od vodnej nádrže Koliňany v blízkosti toku Bocegaj.

Odvádzanie dažďových vôd:

Obec Žirany má vybudované ochranné technické zariadenia pre odvádzanie dažďových povrchových vôd prevažne vedľa štátnej cesty a čiastočne i miestnych komunikácií. Súčasná likvidácia dažďových vôd však úplne nezabezpečuje potreby bezproblémového odvádzania dažďových vôd z územia obce čo súvisí s tým, že odvodňovacie priekopy nie sú dostatočne udržiavané a tým nemajú potrebnú kapacitu na plné zneškodňovanie privalových dažďových vôd resp. nie sú vybudované rigoly alebo dažďová kanalizácia.

d. Vodné toky

Súčasný stav

Riešené územie Žirany spadá do povodia rieky Žitava. Hlavným recipientom pre odvádzanie povrchových vôd z územia obce je tok Bocegaj, ktorý preteká juhovýchodnou časťou obce a ústi mimo katastra do vodnej nádrže Koliňany. Uvedený tok v rámci katastra je neupravený, koryto v celom úseku meandruje. Prietoky vody v toku nie sú regulované. Jeho ľavostranným prítokom je potok Hunták, ktorý preteká severovýchodnou časťou obce. Uvedený tok je neupravený, koryto v celom úseku meandruje.

Tabuľka 18– Vybavenosť obce technickou infraštruktúrou

INFRAŠTRUKTÚRA OBEC	
Cestná sieť v km	7
Ostatné	7
Železničná sieť v km	3
Plyn v m	7
Kanalizácia v m	7
ČOV	Spoločná v k.ú.Kolíňany
Vodovod v m	7
Vodný zdroj	Áno
Zber TKO	Áno
Klasický	
Separovaný	Áno
Domové ČOV	Nie
Spôsob vykurovania	Plyn
Vedenie el. energie	
Vzdušné	Áno
Káblové	
Želez. stanica	Áno – nefunkčné
Vlakové spoje	
Želez. zastávka	Áno – nefunkčné
Autobus. stanica	Áno
Autob. spojenie	Áno
Z toho expresné	-
Telefónny rozvod	Áno
Rozhlas	áno

Zdroj: Ocú Žirany

2.1.4.6 Majetok obce

Tabuľka 19– Majetok obce Žirany

MAJETOK	POSLEDNÁ ÚČTOVNÁ HODNOTA
Stavby	7 032 000,- SK
Stroje, prístroje	675 000,- Sk
Dopravné prostriedky	229 000,- Sk
Nedokončené investície	38 956 000,- Sk
SPOLU	46 892 000,- Sk

Zdroj: Ocú Žirany

2.1.5 EKONOMICKÉ ZDROJE

2.1.5.1. Štruktúra podnikateľskej sféry

Ekonomická základňa obce Žirany je tvorená najmä súkromným sektorom, ktorý v obci predstavujú predovšetkým podnikatelia - živnostníci . V obci má zastúpenie aj niekoľko malých a stredných firiem typu právnických osôb a tiež firma CALMIT s nadregionálnym charakterom.

Podnikateľskú aktivitu v obci reprezentuje 70 podnikateľských subjektov zapísaných do Živnostenského registra, 6 podnikateľských subjektov zapísaných do Obchodného registra a 1 súkromne hospodáriaci roľník. Podnikateľskú základňu tvorí spolu 77 podnikateľských subjektov.

Najviac podnikateľských subjektov pôsobí v terciárnom sektore – 87 %, sekundárny sektor zastupuje 10 % podnikateľských subjektov a v primárnom sektore pôsobia 3 % podnikateľov. Primárny sektor je v obci reprezentovaný poľnohospodárskym subjektom a tiež kameňolomom. V sekundárnom sektore sa jedná o podnikateľské subjekty zaoberajúce sa výrobou potravín, kovových konštrukcií, plastov a výrobou darčkových predmetov.

V terciárnom sektore sa jedná najmä o oblasť služieb ako pomocné stavebné práce, klampiarske a zvaračské práce, murárske a maliarske práce, ako aj vedenie účtovníctva, poradenskú činnosť, sprostredkovateľská činnosť, vedenie účtovníctva a iné. V obci tiež pôsobia subjekty v oblasti maloobchodnej a veľkoobchodnej činnosti.

Najväčším zamestnávateľom v obci je firma CALMIT, ktorá má v Žiranoch prevádzku. Zamestnáva 77 ľudí, z toho je 68 zamestnancov priamo zo Žirian.

Druhým najväčším zamestnávateľom je prepravca Szonlajtner s 36 zamestnancami.

Terciárny sektor tvorí 67 podnikateľských subjektov, z nich 43 % sa venuje obchodnej činnosti a 57 % poskytuje služby.

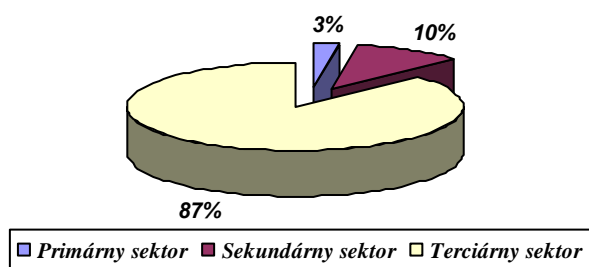
Tabuľka 20 - Počet podnikateľských subjektov v obci Žirany podľa sektorov

SEKTOR	SPOLU
<i>Primárny sektor</i>	2
<i>Sekundárny sektor</i>	8
<i>Terciárny sektor</i>	67
<i>Spolu</i>	77

Zdroj: www.zrsr.sk, www.orsr, Obecný úrad Žirany

Graf 22

Sektorové zastúpenie podnikateľských subjektov v obci

Zdroj: Tabuľka 20

Tabuľka 21 – Podnikateľské subjekty v sekundárnom sektore v obci Žirany

ODVETVIE		POČET
Sekundárny sektor	výroba a spracovanie potravín a pochutín	1
	výroba kovových konštrukcií	2
	Výroba vencov a dekoračných predmetov	1
	Výroba tovaru z plastov	1
	Výroba strojov a zariadení	1
	Výrobný priemysel	2
Spolu		8

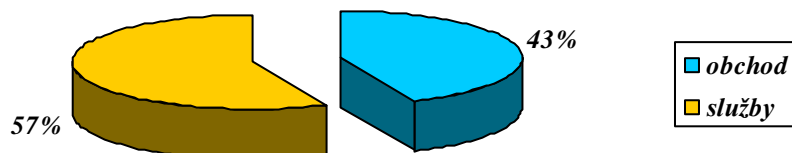
Zdroj: www.orsr.sk, www.zrsr.sk, Obecný úrad Žirany

Tabuľka 22 - Podnikateľské subjekty v terciárnom sektore v obci Žirany

ODVETVIE		POČET
Terciárny sektor	veľkoobchod, maloobchod	29
	pohostinstvo	1
	cestná doprava	3
	sprostredkovateľská činnosť	8
	Montážne a inštalačné služby	8
	Stavebné práce	3
	Krajčerstvo	1
	maliarske práce a murárske práce	5
	Tesárske práce	2
	vedenie účtovníctva	2
	zámočnicke a zväračské práce	4
	čalúnictvo	1
	Vyučovanie hudby	1
	Počítačové služby	2
	Organizovanie kurzov, školení pre poľnohospodárstvo	1
	Inštalátorske práce	1
	autoservis, pneuservis, autobazár	1
	klampiarstvo	1
	Nakladanie s odpadmi	1
Spolu		67

Zdroj: www.orsr.sk, www.zrsr.sk, Obecný úrad Žirany

Graf 33

Zastúpenie hospodárskych odvetví v terciárnom sektore

Zdroj: Tabuľka 22

2.1.5.2. Odvetvová zamestnanosť

V obci je až 31,3 % z celkového počtu obyvateľov obce zamestnaných v priemyselnej výrobe, takmer 9 % obyvateľov pracuje vo veľkoobchode a maloobchode, 4,3 % sa venuje poľnohospodárstvu a činnostiam s ním súvisiacim a takmer 8 % obyvateľov je zamestnaných vo verejnej správe.

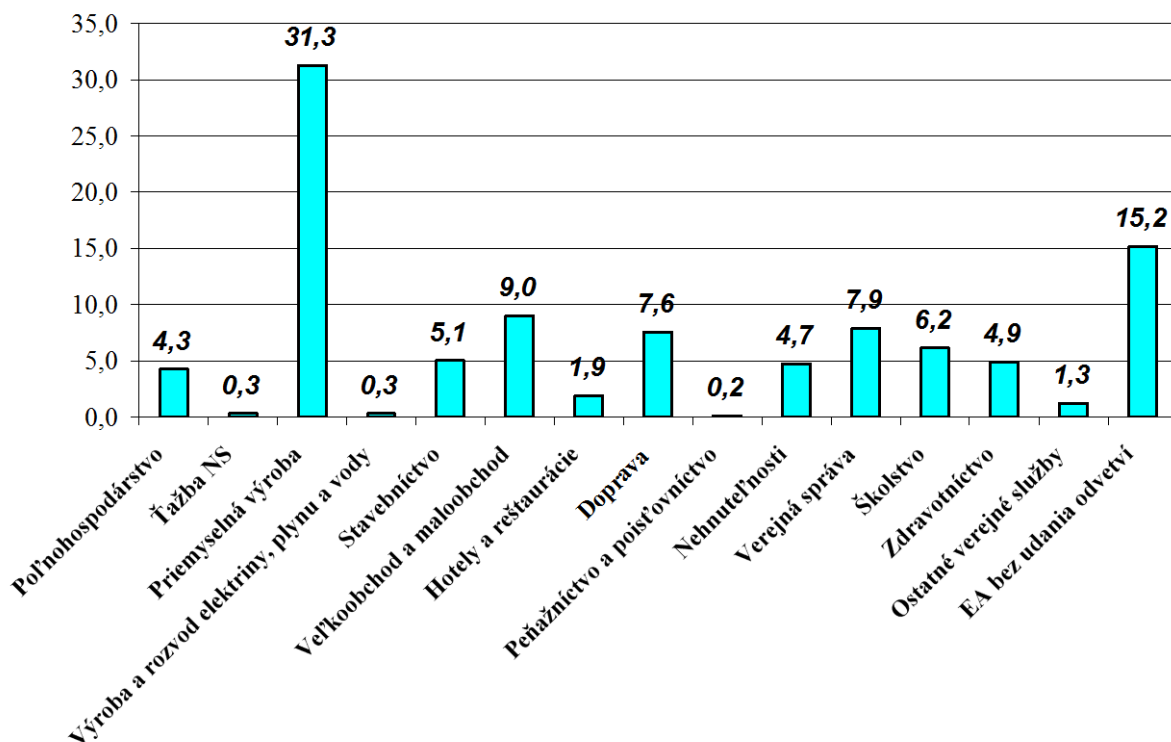
Tabuľka 23 - Odvetvová zamestnanosť obyvateľov v obci v roku 2001

Odvetvie hospodárstva	SPOLU	v %
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	27	4,3
Ťažba nerastných surovín	2	0,3
Priemyselná výroba	198	31,3
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	2	0,3
Stavebníctvo	32	5,1
Veľkoobchod a maloobchod	57	9,0
Hotely a reštaurácie	12	1,9
Doprava, skladovanie a spoje	48	7,6
Peňažníctvo a poisťovníctvo	1	0,2
Nehnuteľnosti	30	4,7
Verejná správa	50	7,9
Školstvo	39	6,2
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	31	4,9
Ostatné verejné služby	8	1,3
EA bez udania odvetví	96	15,2

Zdroj: SODB 2001

Graf 34

Odvetvová zamestnanosť obyvateľov obce Žirany v %

Zdroj: Tabuľka 23

2.1.5.3 Cestovný ruch

Rekreačné zázemie obce sa nachádza vo veľkoplošnom chránenom území Ponitrie a v prírodnej rezervácii Žibrica. Rekreačnú funkciu ako nevyhnutnú súčasť života obce môžem rozdeliť na tieto druhy:

- aktívno-hospodársku:** vinohradníctvo spojené s vinohradníckymi domčekmi, vyčlenené územie /1/, záhradkárstvo spojené so záhradnými chatkami, vyhradené územie /2/
- letnú turistiku:** pohyb po vyznačených chodníkoch lesoparku s vyhliadkami a náučnými vychádzkami /1/, spojenie obce s vodnou nádržou Jelenec /2/
- rekreačný šport:** budovanie Parku kultúry a športu priamo v obci, ihriská a oddychové plochy
- prechádzky v parku:** zriadenie „tichého“ parku pre najmenšie deti s matkami a starších občanov, umiestnenie v strede obce, posedenia, altánky.

Rekreáciu v obci podľa spôsobu jej užívania môžeme rozdeliť na:

- dennú – vychádzka, stretnutia, hry najmenších, práca v záhrade, na vinohrade, športové hry po pracovnom čase, staršie deti a dospelí
- víkendovú (koncotýždňovú) – turistika, šport, podujatia a súťaže.

V obci nenexistuje takmer žiadna materiálnotecnická základňa pre rozvoj cestovného ruchu, jediným zariadením je penzión Familiar.

2.1.5.4 Nezamestnanosť

Za posledných päť rokov má počet nezamestnaných obyvateľov obce Žirany evidovaných na ÚPSVaR v Nitre klesajúcu tendenciu. Kým v roku 2004 evidovali v obci 89 nezamestnaných, čo predstavuje mieru nezamestnanosti 10,3 %, v roku 2007 to už bolo len 16 osôb a miera nezamestnanosti klesla na 1,9 %.

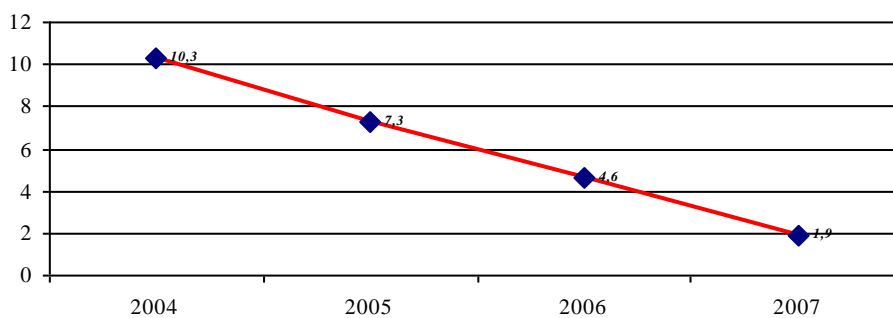
Tabuľka 27 – Počet nezamestnaných v obci Žirany v rokoch 2003 - 2007

	ROK			
	2004	2005	2006	2007
Počet nezamestnaných	89	63	40	16
Miera nezamestnanosti	10,3	7,3	4,6	1,9

Zdroj: ÚPSVaR Nitra

Graf 36

Miera nezamestnanosti v % v obci Žirany v rokoch 2004 - 2007

Zdroj: Tabuľka 27

3. STRATÉGIA ROZVOJA ÚZEMIA

3.1. VÍZIA

Obec Žirany bude hospodársky prosperujúcou lokalitou pre kvalitné a atraktívne bývanie s dobudovanou verejnou infraštruktúrou a s dostatočnými možnosťami oddychu, rekreačného, športového a spoločenského vyžitia. Žirany budú územím so zachovanými jedinečnými prírodnými a kultúrnymi hodnotami v súlade s ochranou krajiny a zdravým životným prostredím.

3.2 SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY

PRÍRODNÉ

- výhodná geografická poloha vzhľadom na okresné póly rastu – Nitra, Zlaté Moravce
- priaznivé klimatické podmienky pre rastlinnú a živočíšnu výrobu
- priaznivé pôdne podmienky pre intenzívnu poľnohospodársku výrobu
- bohatá fauna a flóra
- vhodné prírodné podmienky pre rozvoj prímestskej rekreácie a vidieckeho cestového ruchu
- priestor na rekreáciu a oddych pre širšie zázemie blízkych miest
- existencia chránených prírodných území a biotopov európskeho a národného významu (CHKO Ponitrie, prírodná rezervácia Žibrica, Nitriansky lesný park)
- dobrá dostupnosť turistických destinácií- Tesárske Mlyňany, Žibrica, Topoľčianky, Gýmeš, Jelenec

ĽUDSKÉ

- fundovaní odborníci v oblasti lesníctva, poľnohospodárstva a vinohradníctva
- tradícia pestovanie viniča
- potenciál remeselne zručných miestnych obyvateľov (výšivky - kroje)
- fundovaní odborníci v oblasti pedagogiky a výchovno-vzdelávacieho procesu v ZŠ
- potenciál manuálne zručných obyvateľov – odborné profesie technického zamerania – strojárske a stavebné profesie
- nárast počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva v poslednej dekáde
- kladné hodnoty migračného salda – imigrácia obyvateľov do obce
- pozitívne hodnoty celkového prírastku v poslednej dekáde – pozitívny demografický vývojový trend
- vysoké zastúpenie produktívnej zložky obyvateľstva
- vysoký podiel obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním
- dobrá komunikácia Ocú – občan
- obec je členom Regionálneho združenia podzoborských obcí
- záujem občanov o folklór a tradičnú kultúru
- existencia aktívnych spoločenských a športových záujmových združení a organizácií (SČK, TJ, Csemadok, Zoboralja, skauting sv. Mikuláša, Zsibrice)
- organizovanie tradičných kultúrnych, spoločenských, folklórnych a športových podujatí

MATERIÁLNE

- existencia funkčného a kvalitného predškolského a školského zariadenia v obci
- existencia separovaného zberu odpadu
- vybudovaný bytový fond pre miestnych obyvateľov
- existencia vinohradníckych domčekov a hajlochov
- dobré pokrytie signálom mobilných operátorov
- upravené verejné priestranstvá v obci a existencia dostatku zelene
- existencia ÚPD
- dobrá dostupnosť informačných technológií – internet
- dobrá vybavenosť prvkami inštitucionálneho zabezpečenia a občianskej vybavenosti (OcÚ, Pošta, cintorín, Dom smútku, KD, knižnica, klub mládeže)
- existencia internetovej stránky obce
- existencia Obecných novín – Žiriansky spravodajca
- dobré autobusové spojenie medzi obcami, aj okolitými mestami

EKONOMICKE

- diverzifikovaná ekonomická základňa obce
- dostatočne rozvinutý sektor služieb miestnemu obyvateľstvu
- dobrý vzťah samospráva – podnikateľ
- ekonomická stabilita firiem podnikajúcich v obci
- existencia silných zamestnávateľov priamo v obci

SLABÉ STRÁNKY

PRÍRODNÉ

- slabé využívanie existujúceho prírodného potenciálu pre potreby prímestskej rekreácie a vidieckeho cestovného ruchu
- existencia čiernych skládok
- existencia ohrozenia smerom k znečisťovaniu ŽP- Kameňolom, Calmit
- nepostačujúci odvod privalovej dažďovej vody

LUDSKÉ

- apatia časti miestneho obyvateľstva a nezáujem o veci verejné
- nízka uvedomelosť miestnych obyvateľov k ŽP

MATERIÁLNE

- nevysporiadané majetkovo – právne vzťahy
- nedobudovanie prvkov technickej infraštruktúry v obci – kanalizácia
- nevyhovujúci stav cestnej siete v obciach a preťaženosť miestnych komunikácií
- absencia miestnych chodníkov v obci
- absencia oddychových zón v obci

EKONOMICKE

- nízka konkurencieschopnosť obchodnej siete
- absencia drobných živnostenských služieb

PRÍLEŽITOSTI

ENVIRONMENTÁLNE

- rozvoj ekologického poľnohospodárstva
- využívanie alternatívnych zdrojov energie smerom k ochrane ŽP
- vybudovanie kanalizačnej siete v obci

SOCIÁLNE

- posilnenie obytnej funkcie obce podporovaním IBV
- skrášlenie a úprava verejných priestranstiev v obci
- vytvorenie pamätnej izby v obci
- rekonštrukcia a modernizácia Kultúrneho domu
- rekonštrukcia a revitalizácia obecného parku – Park kultúry a športu
- rozvoj spolupráce s partnerskými obcami doma aj v zahraničí
- lepšia koordinácia obecných aktivít s ostatnými obcami mikroregiónu
- rozvoj cezhraničnej spolupráce
- tvorba nových medzisektorových partnerstiev
- zlepšenie činnosti a finančná podpora spoločenských, športových a záujmových organizácií v obci
- vytvorenie podmienok pre lepšie a zmysluplné využívanie voľného času detí a mládeže (dobudovanie športovo-rekreačného areálu)
- možnosť rekonštrukcie niektorých historicky a kultúrne významných budov – domy ľudovej architektúry

EKONOMICKE

- dobudovanie a rekonštrukcia komplexnej technickej infraštruktúry v obci
- riešenie odvodu prívalových dažďových vôd
- tvorba investičných stimulov pre podnikateľské subjekty
- diverzifikácia poľnohospodárskych subjektov smerom k nepoľnohospodárskym aktivitám
- dobudovanie a rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov v obci
- vybudovanie značených turistických a cykloturistických trás
- rozvoj poľovníctva v obci

- využitie možností financovania rozvojových projektov z fondov EÚ a domácich dotačných titulov
- dobudovaním prvkov technickej infraštruktúry zabezpečiť ďalší rozvoj podnikateľských aktivít v obci
- zlepšenie systému separovaného zberu – vybudovanie zhromažďoviska biologického odpadu a zberného dvora

OHROZENIA

- nevyšporiadané majetkovo- právne vzťahy
- pretrvávajúca apatia a pasivita obyvateľov
- vytváranie čiernych skládok
- nevytvorenie bytových príležitostí a podporného systému financovania bývania pre mladé rodiny
- útlm poľnohospodárstva v obci
- slabá dostupnosť podporných finančných zdrojov pre obce
- nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie a udržiavanie technickej a sociálnej infraštruktúry

3.3. ANALÝZA PROBLÉMOV

Zadefinovanie problémov

- ✚ zlý stav miestnych komunikácií a chodníkov
- ✚ apatia časti miestneho obyvateľstva a ich nezáujem o veci verejné
- ✚ existencia čiernych skládok
- ✚ nízka uvedomelosť ľudí k ŽP
- ✚ preťaženosť miestnych komunikácií – riešenie cestného obchvatu
- ✚ nedobudovaná kanalizácia
- ✚ devastácia ŽP vplyvom dopravy a výroby

Na základe výskytu frekvencie jednotlivých problémov v párovej matici boli zadefinované nasledovné **klúčové problémy**:

- ✚ **Zdevastované ŽP pod vplyvom výroby a dopravy**
- ✚ **Absencia prvkov technickej a sociálnej infraštruktúry**
- ✚ **Nezáujem ľudí o veci verejné**

3.4. STRATEGICKÝ CIEĽ A ROZVOJOVÉ PRIORITY

Tabuľka strategického rámca

STRATEGICKÝ CIEĽ	Zvýšiť kvalitu života miestnych obyvateľov zabezpečením ekonomickej a sociálnej prosperity a trvalo udržateľnej kvality životného prostredia		
STRATEGICKÉ PRIORITY	PRIORITA 1	PRIORITA 2	PRIORITA 3
	OCHRANA A ZLEPŠENIE KVALITY ŽP	AKTIVIZÁCIA EKONOMICKÉHO ROZVOJA VYUŽITÍM MIESTNYCH ZDROJOV	PODPORA A ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV
OPATRENIA	OPATRENIE 1.1	OPATRENIE 2.1	OPATRENIE 3.1
	<i>Zníženie hlučnosti a zvýšenie bezpečnosti obytnej časti obce</i>	<i>Podpora rozvoja podnikania</i>	<i>Podpora kvality bývania a posilnenie obytnej funkcie obce</i>
	OPATRENIE 1.2	OPATRENIE 2.2	OPATRENIE 3.2
	<i>Posilnenie prírodných prvkov v urbanizovanej krajine</i>	<i>Dobudovanie a rekonštrukcia kompletnej technickej infraštruktúry</i>	<i>Rozvoj sociálnej infraštruktúry, podpora vybavenosti a služieb</i>
	OPATRENIE 1.3	OPATRENIE 2.3	OPATRENIE 3.3
	<i>Dobudovanie a modernizácia environmentálnej infraštruktúry a ochrana životného prostredia</i>	<i>Rozvoj prímestského cestovného ruchu a vidieckej turistiky</i>	<i>Zachovanie a zveľaďovanie kultúrnych hodnôt v obci</i>
			OPATRENIE 3.4
			<i>Zvýšenie informovanosti miestnych obyvateľov a ich zapájanie do vecí verejných</i>
			OPATRENIE 3.5
			<i>Podpora vzdelávania miestnych obyvateľov obce</i>

Napĺňanie strategického cieľa sa bude realizovať prostredníctvom troch priorít:

 Priorita 1

OCHRANA A ZLEPŠENIE KVALITY ŽP

 Priorita 2

AKTIVIZÁCIA EKONOMICKÉHO ROZVOJA VYUŽITÍM MIESTNYCH ZDROJOV

 Priorita 3

PODPORA A ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV

3.5 OPATRENIA A AKTIVITY

Priorita 1

OCHRANA A ZLEPŠENIE KVALITY ŽP

Opatrenie 1.1 Zníženie hlučnosti a zvýšenie bezpečnosti obytnej časti obce

Cieľ opatrenia :

Cieľom opatrenia je vytvorenie „zdravého a bezpečného obytného prostredia“ pre miestnych obyvateľov obce

Aktivity:

 Vybudovanie cestného obchvatu v 2 etapách

- prvá etapa – vybudovať časť napojenia na cestu III/064035 pred začiatkom obce po farmu živočíšnej výroby
- druhá etapa – predĺženie cesty k vápenke

 Vybudovanie spomaľovacích ostrovčekov v zastavanom území obce

Opatrenie 1.2. Posilnenie prírodných prvkov v urbanizovanej krajine

Cieľ opatrenia :

V obci došlo dlhodobým vplyvom dopravy a výroby k devastácii ŽP. Nakoľko sa v katastri obce nachádzajú horský masív Žibrica a CHKO Ponitrie, je obzvlášť prioritná eliminácia negatívnych záťaží výrobných prevádzok na životné prostredie a zdravie miestnych obyvateľov.

Aktivity:

- ✚ Realizácia ekostabilizačných opatrení vedením prvkov Územného systému miestnej stability
- ✚ Výsadby drevín v katastri obce so sprírodňovacou a architektonickou funkciou
- ✚ Vytváranie prvkov skrášľujúcich obec
- ✚ Spracovanie a realizácia programu starostlivosti o chránené územia (CHKO Ponitrie a prírodná rezervácia Žibrica)
- ✚ Rozšírenie plôch ochrannej zelene s izolačnou a hygienickou funkciou
- ✚ Revitalizácia a výsadba vetrolamov a remízok

Opatrenie 1.3 Dobudovanie a modernizácia environmentálnej infraštruktúry a ochrana ŽP

Cieľ opatrenia:

Cieľom je ochrana životného prostredia pred znečistením povrchových a podzemných vôd zvýšením úrovne odkanalizovania miestnych častí obce a zabezpečením efektívneho odvádzania a čistenia odpadových vôd bez negatívnych vplyvov na životné prostredie s uplatnením environmentálne vhodných technológií.

Aktivity:

- ✚ Dobudovanie kanalizačnej siete v obci
- ✚ Vytvorenie technických opatrení protipovodňovej ochrany (vybudovanie nových dažďových rigolov, vyčistenie a úprava existujúcich dažďových rigolov)
- ✚ Rozvoj využívania obnoviteľných zdrojov energie (veterná energia, biomasa, slnečná energia)

- ✚ Vytvorenie príležitostí pre zhodnocovanie separovaných odpadov na sekundárne produkty
- ✚ Zriadenie kompostovísk
- ✚ Propagácia systému separovaného zberu a realizácia informačnej kampane na podporu separovaného zberu
- ✚ Sanácia a rekultivácia starej skládky TKO
- ✚ Vybudovanie zberného dvora a zabezpečenie recyklácie odpadov - nákup dotriedňovacích zariadení

PRIORITA 2

AKTIVIZÁCIA EKONOMICKÉHO ROZVOJA VYUŽITÍM MIESTNYCH ZDROJOV

Opatrenie 2.1 Podpora rozvoja podnikania

Cieľ opatrenia:

Vytvorenie vhodných podmienok pre rozvoj malého a stredného podnikania s cieľom tvorby optimálneho podnikateľského prostredia, pozitívnych stimulov pre podnikateľské subjekty a dostatku pracovných príležitostí priamo v obci

Aktivity:

- ✚ Podpora remesiel – drobné remeselné živnosti, výroby suvenírov, šitie krojov
- ✚ Podporiť služby terciárneho sektora pre občanov na báze živnostenského podnikania, napr. kaderníctvo, krajčírstvo
- ✚ Zhotovenie pasportu nevyužitých budov a pozemkov a prezentácia potenciálnym investorom
- ✚ Rekonštrukcie budov, prevádzkových priestorov, prípadne príprava starých opustených domov na lokalizáciu drobných prevádzok
- ✚ Rozšírenie prevádzok vo výrobnéj parku (zóne) obce
- ✚ Podpora vzniku nových podnikov, najmä však drobných živnostníckych prevádzok, čo zodpovedá duchu vidieckeho prostredia, a stabilizovanie existujúcich podnikov

Opatrenie 2.2 Dobudovanie a rekonštrukcia kompletnej technickej infraštruktúry

Cieľ opatrenia:

Cieľom je zvýšenie kvality života v obci pre jej občanov i podnikateľov, zlepšenie a zestetizovanie celkového obrazu obce a zvýšenie atraktivity obce pre všetky vekové kategórie obyvateľov.

Aktivity:

- Rekonštrukcia a modernizácia miestnych komunikácií
- Výstavba nových miestnych komunikácií
- Výstavba nových miestnych chodníkov

Opatrenie 2.3 Rozvoj prímestského cestovného ruchu a vidieckej turistiky

Cieľ opatrenia:

Skvalitniť úroveň materiálno-technickej základne, zlepšiť úroveň kultúrnej a športovej infraštruktúry s dôrazom na zvýšenie kvality služieb a atraktivity prostredia

Aktivity:

- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia prvkov priestorovej orientácie
- Výstavba príjazdových ciest a parkovacích plôch pri športovo- rekreačných zariadeniach
- Výstavba cykloturistickej trasy, jej úprava a údržba
- Budovanie turistických a náučných chodníkov, ich úprava a údržba
- Rozvoj poľovníctva v obci
- Rekonštrukcia poľovníckej chaty a úprava jej okolia s využitím na rekreačné účely
- Vybudovanie letného amfiteátra
- Rekonštrukcia vinohradníckych domčekov a hajlochov a zriadenie vinárskeho múzea
- Rekonštrukcia starých hlinených troj priestorových domov – múzeum ľudových tradícií, resp. múzeum živých remesiel
- Vybudovanie záchytného parkoviska pri vstupe do obce a vytvorenie menších parkovacích plôch v obci

PRIORITA 3

PODPORA A ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV

■ Opatrenie 3.1 Podpora kvality bývania a posilnenie obytnej funkcie obce

Cieľ opatrenia :

Obnovenie sociálno-demografického základu obce, a to najmä podporou a vytváraním podmienok pre výstavbu nových rodinných domov v obci, resp. výstavbou nájomných bytov pre mladé rodiny a sociálne slabšie skupiny miestnych obyvateľov .

Aktivity:

- ✚ Podpora individuálnej bytovej výstavby v obci
- ✚ Vybudovanie inžinierskych sietí k novým pozemkom na IBV

■ Opatrenie 3.2 Rozvoj sociálnej infraštruktúry, podpora vybavenosti a služieb

Cieľ opatrenia:

Zlepšenie kvality sociálnej infraštruktúry s dôrazom na zvýšenie kvality a efektivity poskytovaných verejných služieb a aktívne možnosti trávenia voľného času.

Aktivity:

- ✚ Rekonštrukcia Kultúrneho domu
- ✚ Vytvorenie pamätnej izby
- ✚ Vybudovanie detského ihriska
- ✚ Dobudovanie Parku kultúry a športu
- ✚ Dobudovanie letného amfiteátra
- ✚ Rekulтивácia a rekonštrukcia parku s Kostolným námestím
- ✚ Rozšírenie viacúčelového športovo-rekreačného areálu
- ✚ Obnova verejných priestranstiev
- ✚ Vybudovanie malých besiedok, vyhliadok, informačných tabúl, parkovacích plôch a iných prvkov drobnej architektúry
- ✚ Rekonštrukcia mostov a lávok v obci

- ✚ Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice
- ✚ Rekonštrukcia nadjazdu nad železničnou traťou
- ✚ Rekonštrukcia a modernizácia obecného rozhlasu
- ✚ Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia
- ✚ Zabezpečenie stálej zdravotnej starostlivosti (zriadenie ordinácie všeobecného a detského lekára)
- ✚ Zriadenie komunitného centra, centra voľnočasových aktivít, resp. materského centra.

Opatrenie 3.3 Zachovanie a zveľad'ovanie kultúrnych hodnôt v obci

Cieľ opatrenia :

Podpora organizovania spoločenských, kultúrnych a športových podujatí s cieľom plnohodnotného využívania voľného času miestnych obyvateľov, ako aj vytváranie súdržnosti medzi jednotlivými členmi vidieckej komunity v obci.

Obec sa tiež vyznačuje architektonickými pamätihodnosťami, má zachovaný svoj historický pôdorys, jeho súčasťou sú domy ľudovej architektúry výrazných historických hodnôt. Nevyhnutnou je ich záchrana, ochrana solitérov a najmä domoradí je neoddeliteľnou súčasťou kultúrneho rozvoja obce.

Aktivity:

- ✚ Vytvoriť databázu ľudských zdrojov, ktoré pracujú alebo by boli ochotní pracovať v oblasti kultúry a športu
- ✚ Pravidelné organizovanie športových a kultúrnych podujatí
- ✚ Organizovanie remeselných tvorivých workshopov a dielní pre deti a mládež počas prázdnin
- ✚ Oživenie tradícií v obci
- ✚ Podpora spoločenských organizácií v obci
- ✚ Rekonštrukcie niektorých historicky a kultúrne významných budov
- ✚ Zabezpečiť obnovu objektov ľudovej architektúry v historickom jadre obce metódou repliky
- ✚ Údržba kultúrnych a historických pamiatok
- ✚ Rekonštrukcia obecnej kolesovej studne a úprava jej okolia
- ✚ Oprava, údržba a rekonštrukcia sakrálnych prvkov a objektov v katastri obce

Opatrenie 3.4 Zvýšenie informovanosti miestnych obyvateľov a ich zapájanie do vecí verejných

Cieľ opatrenia :

Implementáciou projektov v rámci tohoto opatrenia bude obec miestnych obyvateľov motivovať a podporovať pri ich participácii na rozvojových zámeroch obce.

Aktivity:

- + Vytvorenie priestorov pre klubové aktivity
- + Vyhotoviť informačnú tabuľu s aktualitami obce a s históriou obce
- + Vydanie publikácie o obci
- + Vydanie multimediálneho CD o obci (história, kultúra, zaujímavosti, spolky, tradície, súčasnosť)
- + Propagácia obce na výstavách a veľtrhoch
- + Tvorba a distribúcia propagačných a informačných materiálov o obci
- + Spracovanie celoročného kalendária kultúrnych a športových podujatí a jeho propagácia
- + Propagácia kultúrnych podujatí v regionálnych médiách

Opatrenie 3.5 Podpora vzdelávania miestnych obyvateľov obce

Cieľ opatrenia :

Zvýšenie vzdelanostnej úrovne miestneho obyvateľstva a tým aj podpora ich umiestnenia na trhu práce

Aktivity:

- + Zvýšenie ekologickej uvedomelosti ľudí osvetou a ich ďalším vzdelávaním
- + Zvyšovať vzdelanostnú úroveň obyvateľov z dôrazom na marginalizované skupiny obyvateľstva
- + Podporovať a vytvárať programy na podporu zamestnanosti znevýhodnených skupín obyvateľov
- + Organizovať školenia, tréningy a rekvalifikačné kurzy pre nezamestnaných a ohrozených nezamestnanosťou

3.6. AKČNÝ PLÁN

AKTIVITA, PROJEKT	ZODPOVEDNÁ OSOBA, INŠTITÚCIA	ČASOVÝ HARMONOGRAM	FINANČNÁ NÁROČNOSŤ	MOŽNÉ ZDROJE	MONITOROVACIE UKAZOVATELE
Sanácia a rekultivácia skládky TKO	Obec Žirany	2008 - 2009	6 000 000,- Sk	Ministerstvo životného prostredia SR	m2 zrekultivovanej a sanovanej plochy
Revitalizácia obce (Rekonštrukcia miestnych komunikácií, úprava a budovanie zariadení verejnej zelene)	Obec Žirany	2009	25 000 000,- Sk	MP SR Program rozvoja vidieka SR 2007- 2013	m zrekonštruovaných miestnych komunikácií m2 upravenej a zrevitalizovanej plochy počet vytvorených oddychových miest
Rozšírenie ČOV	Obec Žirany Obec Koliňany	2009- 2010	10 000 000,- Sk	MŽP SR Environmentálny fond	počet užívateľov ČOV
Dobudovanie kanalizačnej siete	Obec Žirany	2009- 2010	20 000 000,- Sk	MŽP SR Environmentálny fond	km vybudovanej a kanalizačnej siete počet užívateľov kanalizačnej siete
Rekonštrukcia kultúrneho domu	Obec Žirany	2009- 2010	15 000 000,- Sk	MP SR Program rozvoja vidieka SR 2007- 2013	počet zrealizovaných spoločenských akcií v KD počet účastníkov jednotlivých akcií
Prestavba spoločenského domu	Obec Žirany	2010	12 000 000,- Sk	MP SR Program rozvoja vidieka SR 2007- 2013	počet zrealizovaných podujatí počet účastníkov jednotlivých akcií
Vybudovanie cestného obchvatu	Obec Žirany	2010 - 2011	30 000 000,- Sk	MP SR Program rozvoja vidieka SR 2007- 2013	km vybudovanej komunikácie zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky zníženie hlučnosti a prašnosti cestnej premávky

4. ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE

4.1. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

V zmysle Zákona č. 503/2001 o podpore regionálneho rozvoja obec spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie PHSR obce.

Tiež poskytuje súčinnosť pri príprave a realizácii programu VÚC v území regiónu, spolupracuje pri zabezpečovaní rozvojových spoločných zámerov viacerých obcí a zriaďuje s inými obcami združenie obcí k ekonomickému a sociálnemu rozvoju obce.

Z pohľadu inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia bude úlohu riadiaceho orgánu v prípade implementácie PHSR vykonávať obecný úrad.

Úlohy obecného zastupiteľstva v procese implementácie PHSR:

- schvaľuje rozpočet obce a jeho zmeny
- schvaľuje akčný plán na uvedené roky
- schvaľuje spolufinancovanie projektov v prípade čerpania finančných prostriedkov z iných zdrojov.

4.2. Monitorovanie a hodnotenie

PHSR je strednodobým strategickým dokumentom, ktorý je spracovávaný na dlhšie časové obdobie a účinnosť jeho jednotlivých opatrení je potrebné priebežne sledovať a vyhodnocovať.

Z tohoto dôvodu je veľmi dôležité si vopred stanoviť systém vyhodnocovania. V pláne je dôležitý aj monitoring - stanovenie indikátorov pri každej plánovanej aktivite a ich kvantifikácia a pravidelné sledovanie. Monitoring sa vykoná vo vzťahu k monitorovacím indikátorom uvedeným v PHSR. Monitorovanie a priebežné hodnotenie bude vykonávané pravidelne jedenkrát ročne.

Monitorovacie indikátory obsahujú :

- finančné ukazovatele na sledovanie vstupov,
- špecifické indikátory pre jednotlivé aktivity na sledovanie výstupov.

Rovnako ako monitoring, aj hodnotenie je nevyhnutnou súčasťou realizácie PHSR. Cieľom hodnotenia je posúdenie, či projektové zámery boli v danom časovom horizonte zrealizované a v akom rozsahu. Aby bolo možné zhodnotiť efektívnosť PHSR, bude vykonané priebežné a ex-post hodnotenie.

Ex-post hodnotenie vykonajú nezávislí hodnotitelia po ukončení programového obdobia, pre ktoré bol PHSR spracovaný.

4.3 Harmonogram realizácie

Realizácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Žirany na roky 2007 – 2013 bude realizovaná prostredníctvom „*Akčného plánu*“.